

Školní zralost

Označuje stupeň vývoje tělesného, psychického a sociálního = biologického zrání nervového systému a dosavadní zkušenosti dítěte. Projeví se v přiměřené odolnosti vůči zátěži, reaktivitě a stabilitě dítěte, přizpůsobení režimu.

Na zrání CNS závisí: lateralizace ruky, motorická a sensorická koordinace, manuální zručnost, rozvoj percepce.

Hodnotíme: složku biologickou (tělesná zralost), složku mentální (rozumová oblast) a složku citovou a sociální.

Složka biologická: tělesná zralost- posuzuje lékař, filipínská míra, naznačena druhá dentice, u chlapců vývoj pomalejší, v úvahu bereme celkový zdravotní stav (chronické nemoci, postižení), popř. plánované operace u MO, celkovou neobratnost u LMD apod.

Složka mentální: posuzuje psycholog, učitel; úroveň vnímání, pozornosti a pamětní funkce, analyticko-syntetické schopnosti a myšlení, úroveň zrakového a sluchového vnímání, senzomotorika, grafomotorika, kresba, řečová úroveň, všeobecné vědomosti (matematické představy, fauna, flora, rodina apod.).

Složka citová a sociální: posuzuje psycholog, učitel. Citová zralost: emocionální regulace, stabilita vědomí povinnosti, potlačení impulsivity, infantilita, problém adaptace, motivace k práci, strach, tréma. Sociální zralost: začlenit se do kolektivu, přijmout roli školáka, akceptace autority učitele, osamostatnění z vazby na rodiče, sociální zkušenosti a dovednosti.

Vliv na školní zralost: vliv může mít ostych, nerozpoznaná sluchová či řečová vada, sociální nezralost, u LMD a MO je celkově opožděný vývoj, vliv symptomatických poruch řeči, individuální zvláštnosti, poznávací funkce: nízká doba soustředěnosti a pozornosti, obtíže ve zrakové a sluchové diferenciaci, zvýšená unavitelnost.

Testy – psycholog: Vývojový test zrakového vnímání (Frostigová), Vinelandská škála sociální zralosti. Zkouška vědomostí předškolních dětí (Matějček, Vágnerová). Stanford-Binetova zkouška (intelligenční test). Wechslerovy testy inteligence.

Orientační test školní zralosti (Jiráskova verze Kernova testu): kresba mužské postavy, nápodoba písma, obkreslení počtu bodů.

Projevy nezralosti: neklid nebo utlumenost. Impulzivnost a nesoustředěnost. Těkání mezi činnostmi. Neobratné, zakřiknuté, nesamostatné, přecitlivělé, bázlivé, plačtivé, vzdorné dítě. Špatný kontakt s učitelem a spolužáky.

Edtfeldtův test: zjišťuje připravenost ke čtení. Zaměřen na schopnost rozlišovat zrcadlové tvary.

Školní zralost u dětí s vadami zraku: nezralost v sociální oblasti, bývá snížena připravenost pro školu v oblasti poznávání předmětů, které se uskutečňuje zrakem, řeč dyslalická, obtíže při porozumění matematickým pojmům, na děti se zbytky zraku a slabozraké, poruchou binokulárního vidění nebudou kladeny odlišné požadavky, než na děti intaktní, maximálně je možné a nutné úkoly přizpůsobit zrakové ostrosti či požadavkům zrakového postižení, u dětí nevidomých je nutné určité úkoly nahradit či přizpůsobit.

Školní zralost u dětí se sluchovým postižením: jsou opožděny ve vývoji řeči, jejich řeč bývá nesrozumitelná, myšlení statické, nepohotové, horší orientace v prostoru, neschopnost lokalizovat předměty.

Školní zralost u dětí s TP: bývají opožděny v psychickém vývoji, menší pohybové možnosti, blokováno poznávání prostředí, menší možnosti styku s vrstevníky-opoždění v sociálním vývoji.

Školní zralost u dětí s MP: mají konkrétní myšlení, nedovedou zobecňovat, mají mechanickou paměť, mají potíže ve vyjadřování a ve výslovnosti.

Školní zralost u dětí s LMD: nezralost se týká zpravidla citové a sociální složky, řeči, pozornosti, potíže v oblasti přechodu od konkrétního k abstraktnímu, potíže se soustředěním.